

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap april 14^{kén} 1839.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és esőtörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p.p.

ELBESZÉLÉS.

A' világ, a' mint van.

Angol novella.

„Mi fölséges dolog ez a' világ! — Mi kéjbe andalító volt mult éjen lady Lenoxnál a' tánczvigalom! — Minden olly nyájas, Charlotte olly csinos volt; — soha sem láttam módosabb leányt! De öltözködnöm kell. Balfour '12 órakor elhossa lovát, mellyet nekem eladni akar. Mi szerencsés vagyok, hogy olly barátom van, mint Balfour! Olly mulattató, szelid; e' mellett olly elmés 's még is legjobb szivü egész világon. — O be kár, hogy permetezik; — de semmi, — majd kiderül — és ha nem? — no's — lehet bilárdozni. Mi fölséges dolog ez a' világ!“

E' magánybeszédet Nugent Károly, 21 éves ifjú, philantrop 's optimista tartá. Nugent jó családból származott árva, nagy értékkel biró, nemeslelkü, bizodalmas és nyíltszivü volt. Miveltsége a' közönségesnél több, tudományok iránti vonszódása meleg, 's izlése nemes és tiszta vala. Hódolt a' philosophiának is; de ama csendes, hideg magába vonulás, melylyel ez istennő tanítványait fogadja, a' fiatal tisztelőnek e' szolgálatot csak hamar unalmassá tette. — „El — kiálta egy reggel Rochefoucauld könyvét, mellyet érteni gondolt, félre vetve — el ezen önző 's lealacsonító tankönyvvel! Az emberek nem lehetnek olly alávaló teremtmények, minőknek itt festetnek: én kevély örömmel akarok nememre gondolni!“ — Jó tapasztalás, hány jó érzeménnyel akarsz még pajzánkodni? Valóban Goethe nem ok nélkül mondá, hogy: „a' történet bár jeles, de igen drága tanító.“

„Ah, kedves Nugent! hogy' 's mint van? — kérdé a' szobába lépett Balfour kapitán, egy csinos, barna, kissé fennhéjázó tekintetü 's meglehetősz szabad magatartású ember. — A' ló itt van. Lépjen csak ablakhoz. No's, nem szépen lép? Mi tüz, mi élénkség van minden mozdulatában. Nézze csak elejét, mi

kényesen hordja farkát! Istenemre! többé semmi kedvem önnek átengedni.“

„Igen, igen édesem; hiszem, hogy nehezen vál-meg tőle. Gyönyörű állat. De egészséges — mit?“

„Nézesse-meg.“

„Azt véli, szava nem hitelesb előttem? — Ára?“

„Határozza-meg maga. Pál herczeg 180 font sterlinget ígért érte; de ön —“

„Megkapja.“

„Nem, Nugent, önnek legyen 150.“

„Magamon tul tenni nem engedek; itt az utalvány 180 fontra.“

„Lelkemre! ön megszegyenit: de ön gazdag ember. — John! vezesd a' lovat Nugent ur istálójába! Hol szándékozik ma ebédelni? A' kokusz-fánál?“

„Örömmel!“

Az ifjak kilovagoltak. Nugent magán kívül volt örömeiben, ha vásárlására gondolt. Ebédre a' kokusz-fához mentek. Balfour néhány jókor erő' őszibaraczkot rendelt. Nugent mindent kifizetett. Estve a' dalszínházba kocsiztak.

„Látja ott Florine-t, a' tánczosnőt? — kérdé Balfour — nemde, szép lábai vannak?“

„O igen, comme ça; de ügyetlenül tánczol; mozdulatai kecsтеленek.“

„Mit, kecsтеленek? Jőjjön csak utánam; beszéljen vele. Ne ki több csudálója van, mint akármellyiknek a' sziháznál.“

A' szinpadra mentek, 's Balfour elhiteté barátjával, hogy Florinetól mindennek el kell bájoltatni. Még nem mult-el a' hét, a' tánczosné Nugenttől pompás kocsi 's lovakkal ajándékoztaték-meg, 's ezért Nugent hetenként kétszer nála ozsonázott.

Nugent a' „Keepsake“ számára beszélyt irt. Ez volt első literaturai próbája, 's meglehetősen sikerült.

Egy napon reggelije mellett ült, midőn egy magas, sovány, fekete öltönyegű ur jelenteték-be nála. A' bejelentett Gilpin nevet viselt.

Gilpin mélyen hajtá-meg magát, mi közben kebléből nehéz sohaj lebbent-ki; Nugent lelkében azonnal részvét keletkezett az idegen iránt.

„Sir — rebege Gilpin — csak nyomasztó körülményeim készthettek az ön elébe járulásra; én — én“ — Most szavait gyöngé aszkóros köhögés fojtá-el.

Nugent csésze theával kínálta. A' kinálás elhárították, 's a' történet folytatva lön.

De Gilpin ur története hamar közöltetik, ha nem ő maga beszéli-el. Szerencsétlen író — egykor szerencsés körülmények közt — kezesség egy ál-barátért — a' barát megszökött — előre nem látott nyomasztó körülmények — angyalnő 's négy gyermek inségben — egy könyv az utósó évszakra — koldulásra kényszerítő nyomor — a' Nugent ur beszélyéből kivilágoló nemes gondolkodástól igazítás lelkében megvillanó reménysugár, — et voilà Gilpin ur szükségéi, Gilpin ur látogatása.

Megkapóbb képe a' szorult tudósnak soha sem rajzoltaték, mint Gilpin Gergely volt. Arcza halvány, szenvedő 's tiszteletré méltó volt; melljéből gyakran szakadtak-ki a' görcsös köhécselések; öltözetének színe sötét gyász volt.

Nugent szíve duzzadozott; Gilpin kezébe summás bankjegyet nyoma, 's még hathatósbab segélyt ígért. Gilpin hálája 's Nugent szánakozása által egész testében megrázatva távozek.

„Milly szerencse reám nézve, hogy dús vagyok!“ ömlengéa' fiatal emberbarát titkos szekrényét felzárva.

Nugent lady Lenoxhoz társaságba ment. Lenox asszonyság özvegy 's kellemes hölgy volt; benne valami tudósság, valami világdámaság, valami kedvesség, valami kaczerőség és sok sentinentalisság tünt-fel. E' nőnek egy minden érték nélküli leánya volt, kit olly kitünő lélektehetségű, 's annyi szeretetre méltósággal bíró ifjú, minő Nugent vala, természetesen nagyon érdekelt. Ez a' leány anyja mellett ült; a' világ szivtelenségéről beszéltek, — olly tárgy, mellynek vitatásában 44 éves némberek különösen bőbeszédűek. Lady Lenox vádló, Nugent ur védő volt. — „Senki — mond madame d' Epinay valahol memoire-jában — sem beszél sokat az ártatlanságról, ki nagyon megromolva nincs; semmi sem adhatja a' sziv jóságának több való színét, mint mások szivtelenségének megtámadása.“

„Fölséges nő! — gondolá Nugent magában — mi lángzó érzemény! 's leánya milly csinos! O ez bájoló család!“

Lenox Charlotte szivhez szöllő melodiát játszek. Nugent a' zongorára támaszkodott: zene, költészet, vízi multság, érzelem és Richmond - Hillről beszéltek. Kéjhajózás rendeltetett -el. Nugent azon éjen nem alhaték; — a' szó teljes értelmében szerelmes volt.

Midőn reggel fölkelt, az ég tiszta 's az idő szép volt. Balfournak, a' legjobb barátnak, egy óra mulva nála lenni, Balfour lovának, a' lovak legjelesbikének, őt Richmondba vinni, neki az anyák szeretetre legméltóbbját ott találni kelle. A' miádig unal-

mas tánczosnó feledve volt. — „Ez gyönyörű világ!” — ismétlé Nugent, miközben nyakkendőjét felköté.

(Folytatása következik.)

ORSZÁG 'S NÉPISMERTETÉS.

Krasznahorka.

(Folytatása.)

Azonban Bebek Ferencz is 3 ezer emberrel, kik majd magyarokból, majd törökökből állottak, igyekezett egy bátor csata által ősi várát megmenteni. Kisasszony előtti vasárnapon, 1566-ban, kardra került a' dolog. A' német lovasság vitézül viselte magát, 's többször visszaverte a' török megtámadást. Mind a' mellett nem eléggé védelmezve a' gyalogságtól, elveszté az ütközetet, 's futásnak eredett. Ezt Bebek először csak hadi fortélynak tartá: de midőn látná; hogy Puchheim és Detrik valósággal futnak előtte, utánok eredett, 's őket hatalmasan álgúztatta szinte estvéig. Még az éjjel Rozsnyóra verekedett Puchheim, de jól ki sem nyugodván magát, táborával Lőcse felé futott, álgúit, szekereit 's más készületeit egy völgyben hagyván. Nyolcz nap mulva akadtak a' Bebek mellett levő Törökök e' völgyben a' húsz álgúra és más társzekekre, mellyekkel nagy örömmel tértek vissza.

Nem sokára azután elhagyta törzsökös ősi várát, 's Isabellához huzódott Erdélybe, hogy ott a' neki ígért főméltóságot elfogadja. Különféle esetek hozták magukkal Bebek Ferencz erőszakos halálát, ugy nem különben fijának Györgynek megengeszteltetését a' királylyal. De midőn György tőle újra elpártolna, 's az ifjú Zápolyát Maximilian ellen serkentgetné, meghagyá ez Svendi Lázárnak, hogy Bebeknek minden várát szétdulassa. Nem kevés fáradsággal 's nem rövid táborozás után történt ez meg, és így jöve Krasznahorka ismét a' koronához. (Szádvárat György nője, Patóczi Zsófia, védelmezte, 's azt addig által nem adta, mig a' falak rakásra nem dültek, 's ekkor szabadon ment férjéhez.) Kevéssel azután meghalálozott György Erdélyben, egyedül három leányt hagyván maga után. Vele eltűnt a' Bebek nevezet e' világ piaczaról; vele eldült egy hatalmas 's honunkban mindig nagy szerepet játszott család.

Valamint nemes vitéz 's nagy tekintetű volt ama család, melly Krasznahorkát három századig bírta: ugy nem csekélyebb

vitéz érdemű az, mellynek ezen erősség békén tára-ki kapuját, melly hosszas ideig künmaradt 's végre honunkba által-ülte-tett jeles, maig is virágzó fényes törzsökének örökül juta. Nevezzük **Andrásynak**. — Alig hihetném, hogy csak egy is találkoznék honosaim közül, ki olly járatlan volna hona történetei-ben, hogy ne tudná, milly számos nagy tett van összefűzve e' nevezettel. Méltán megáll ez a' Bebekéék mellett, 's nem szégyelheti volt vagyonának birtokát. — Eredetük a' messze világ homályaiba visz, 's csak kevés az, mit ennek, mint amannak, származásáról 's első tetteiről tudunk. E' nemzetségnek első tudható törzsöke a' Scythiából kijött kapitányok véreből származott amaz erős **Andorás**, ki szent István koronázásának alkalmakor egy híres külföldi bajnokkal megvívott, 's annak sisakos fejét jobb vállával együtt leszelte. E' vitézi remeknek emlékére 's bizonyosságára nyerte az **Andrásy**' nemzetség nemesi czimerében a' kardos férfiút és koronát tartó két oroszánt. Magára pedig **Andorásra** ettől fogva az erős név ragadott. (Lásd **Budai Esaiás M. O. H. L. 1 Köt. lap 39.**) —

Miután szent István Gyulát, az erdélyi fejedelmet, pártoskodása-ért megfosztá országától, és fogságra tette, 1002-ben **Andorást** tette Erdélyben helytartó és a' székelyek főbirájává. Ugy lát-szik, mintha örökségül szállott volna e' méltóság utódjaira, 's alkalmat ada nekik a' nagy tettek-re. — **Andorásnak** három fija maradt, úgy mint **J ó z s e f** és **V i d a**, kik 1-ső **András** idejében királyuk mellett áldozták - fel éltoket; a' harmadik, **L á s z l ó**, atyja halála után annak hivatalát viselte, és a' nemzet-séget szaporította. Ennek maradékai Erdélyben nagy hivatalokban forogtak, egy részök pedig magyar országra kiköltözködött.

Andrásy Simon (ez a' legelső, kit **Budai Esaiás** úgy nevez) **II. András** királylyal, mint székelyek kapitánya, a' szent földre utazott; hol 1217-ben a' nyilaknak sűrű zápora között meg-sebesített, 's azok miatt azután csakhamar meghalt.

Andrásy Zsigmond 1-ső **Lajos** király idejében **Temesvári** al - bánságot viselt; sok szolgálatot tett **Laczk István** és **András** vajdák vezérsége alatt 1348-ban.

Andrásy Berta, a' nagy emlékezetű **Hunyady János** alatt vasas hadak egy részének kapitánya, sokat hadakozott **Hunyadyval** a' **Törökök** ellen, különösen Erdélyben ez vette fejét **Mezet** bég-nek, 's a' harczbeli nyereségből ő általa küldött **Hunyady János** **László** királynak egy halmozott és tiz erős barom-vonta szekér tö-rök patyolatos fejeket, és sok más ajándékot. Több magyar bajnok-kala a' **Rigó** mezején tette-le vitézül életét 1448-ban. (*Folyt. köv.*)

KÜLÖNFÉLE.

T r é f a f ü z é r.

Egyik szomszédom.

Vannak csendes, 's vannak kiállhatlan szomszédok, kik esernyődet kölcsönzik-el, midőn esős időben kimenni szándékozol; kik lovak 's kutyákról fecsegnek előtted, ha szomorú játékod ötödik felvonását bevégezni akarod; kik a' zongorát zaklatják, vagy hegedűt nyeggetik, ha alunni akarsz; kik mintegy a' perczet kilesve; tánczvizalmat adnak, ha főfájásban szenvedsz.

Szomszédom tulajdonképen egyiket sem teszi a' fennebb elsorolttak közül, 's magaviseletével még is majdnem kétségbe ejt: kopogás nélkül szobámba ront, kézirataim között turkál, vacsorából nyalakodik, 's reggelimet megtizedeli.

Egyébiránt nem kényes, az ételekben nem válogat, egészséges gyomra mindent megemészt, sonkát, borjú-hust, sajtot, írósvajat, hideg vagy meleg ételleket, almát vagy szalonnát, neki mindegy. Annyi izlése azonban még is van, hogy a' ludmájas pástétomot szivesebben eszi, mint a' heringet; 's ha szobámban mákos kalácsot talál, a' száraz kenyérhez nem nyul; de azért a' perczes pogácsának sem ellensége. Szomszédom sem kereskedő, kézműves, katona, orvos, jogász, tánczmester, sem más hivatalbeli; adót nem fizet, 's még sem exequálják; utat nem csinál, 's még is szabadon használja; vámot sem kérnek tőle, pedig nem is nemes ember. Házi ur még soha fillérjét sem tette zsebébe, még is mindig kényelmes lakása van. Legörömeztobb lakik pedig magas, világos, szellős szobákban. Szobájában csak akkor eszik, ha máshol semmit sem kap; mi szemébe akad, megkóstolja a' nélkül, hogy valaki megkínálta volna.

Egyébiránt ő sem nem piperőcz, sem politizáló vagy házsártos vasgyűrő; az éltére törekvő kelepczék felfogására nincs elég elméje, 's még is gyakran ügyesen kikerüli azokat. Ha egyik ajtón kikergeted, másikon beköszönt hozzád.

Szomszédom folyvást ugyan azon egy ruhában jár; télen nyáron, tetőtől talpig szürke öltönybe van burkolva; vargájának ügyes mesternek kell lenni, mert csizmája soha sem csikorog. Fát egész télen át nem vesz, 's ha hideg van, kandallóm tüzenél melegszik.

Gyakran meghívja barátait is; ilyenkor reggelig lakmároznak, 's én nezők miatt szemem' sem hunyhatom-be.

E' különös szomszédom tulajdonképpen szomszédné, 's e' szomszédné — egy nöstény egér. RÖJTÜKI.

Parisi jelenet az ötödik emeletben. Egy félre eső-utszácskán a' padlás-szobában két ifjú lakik. Egyik, kiben rendetlenül függő hosszú haja, festőleges gondatlansággal összehányt 's genjalisan tépelt öltözete után könnyen felismerni lehet a' jövendő Raphaelt, a' bucsúzó napnak hanyatló sugarait egy bevégzendő olajfestvényhez használja; másik, kiben csinosan kötött nyakkendője után a' boulevardok valamelyik színházi hangászkarának alkarmesterére ismerhetni, minőkkel Paris elárasztva van, kezében mosolygva

egy bronz órát, a' haldokló Byront ábrázolót, tart. — „Valóban, fölséges ötlet — mond az órát egy három színű kendőbe takargató divatos Amphyon — e' remek műre legalább is 100 frankot adnak!“ — E' szavakra a' festész megfordul, 's ecsetjét elhullatván, epével kiáltja: „hogy is ne? az órát! abból ugyan semmi sem lesz. Mindenre, mi előttem becses, esküszöm, hogy ez óra szobából ki nem megy. Mit csinálnánk óra nélkül? Van-e olly ép elméjű ember, ki azon kinos gyötrődésben kívánna élni, hogy ne tudja, miként él, 's mellyik órában él?“ — „Szegény barátom — felelt mosolygva a' hangász — te olly hamisan énekelsz, mint valamely erényes dalnoknő. Mióta szükség a' philosophus művésznak tudni, hány óra? Egyébiránt nem is éppen szükséges, hogy az idő mikénti állásának megtudásához tulajdon óránk legyen.“ — „De“ — A' fiatal Mozart nem engedé magát zavartatni, hanem komolyan tovább folytatá szavait: „Bizonyos híres apród — de nem Hugo Victor Ruy-Blas-ja, hanem Rousseau János Jakabé, azt mondja „társasági szerződés-ében“ (contract social): „a' bölcsnek órája a' szenvedélyeit legyőzni tudás. Egyébiránt ezen mi nagy Babylonunkban minden vad, minden kisvárosi megtudhatja, hány óra, a' nélkül hogy tulajdon órája legyen.“ — „Te ismét paradoxumokban beszélsz“ — „Korán sem; állításom csupán hosszas tapasztalásnak szüleménye“ — „De hát miként lehetséges az?“ — „Legkönnyebb módon, csak süket és vak ne légy. Minden utzában van egy madár, mellynek kellemetlen dala már jókor reggel korábban ébreszt, mint kívánóknak; e' madarat a' lakosok zöldség-árusnénak nevezik. Reggeli öt órától hétig minden hangban hallhatod áruik magasztalására költött dalaikat. Ha ablakod alatt fölséges tenor hang zendül-meg, hírdető, hogy a' természetes színű selyemből készült csuda-szép foulardok most példátlan olcsó áron, 19 sou-n árulhatnak, — vesd el háló sipkádát, mert akkor Parisnak minden arany, ezüst, 's réz órája nyolezat mutat. Midőn lakod ajtaján a' vízfordó kopogat, öltözni kezdhetsz; mert az óra tiz. Ha ezután kirándulsz, p. o. Montmartre-ra, svajeci hegyeket festeni akaró, vagy a' luxembourgi kertbe, Amerika ös-égeit rajzolni szándékozó, utadban száz órás bolt mellett is elhaladsz, 's minden pillanatban láthatod, hányat ütött; de ha mind e' mellett is nem látnád, a' palais royali álgú füledbe dörgendi, hogy dél van. Ha festőleges sétádból visszatértedkor a' pénzesarnok terén kocsikat nem látsz, ideje, hogy ebédhez ülj, tölt erszény-nyel Tortoninál, lapos zsebbel, egy pár sou-ért töltekezve, Rougetnál. Ebéded' végezvén, a' boulevardok hosszában czirkáló 's ellenjegyeiket árulató órákat el nem kerülheted, 's ebből tudhatod, hogy a' pénztárak bezárattak, 's a' szindarabok elkezdettek. Estve, haza mentedkor, ha homályosan égő lámpát látsz, jele hogy 11 óra, és végre, ha azon igénytelen házhoz értél, mellyben egy jeles zeneszerző 's egy nevezetes festész lakik, és a' kapun háromszor kell dorombolnod, bizonyos lehetsz, hogy a' kapus fali órája éjfél mutat. Ezekkel, úgy gondolom, eléggé megmutattam — mond az értekezését bevégző kottaevő — hogy“ — „No's, hogy?“ — kérdé kedvetlenül a' festész. — „Hogy az órát zálogházba viszem, utósó órája megkondult“

RÖJTÖKI.

Ibrahim basa keményszi vúsége. A' basa egy cabrioleten, mellyet Európából hozatott, sétakocsizván, nyilsebesen hajtattott az utzákon. — „Vigyázatlanság 's dacz csak rosztat szűlnék“ — mond egy arab közmondás. Egy szögleten befordultakor egy fellah feltaszit a' cabriolet, a' lovak összegázolják őt, 's a' kerék eltöri lábát A' szerencsétlennek neje jelen volt e' balesetnél, 's azt, mit fején vitt, legott letevén 's férjét egész életére meg-

bénítatva és családja táplálására képtelennek látván, a' kocsi után futott, irgalomért esengett a' hercegnél. Ibrahim basa hallván a' kiáltozást, hátra sem nézett, hanem palotája kapujához érvén parancsolá: „szabadítsatok - meg e' szemtelen asszonytól!” Kezéhez szolgáltatásul csak négy piaszterdarabot adott-át azon meghagyással, hogy kergessék-el a' rimánkodót.

Té rít ő k m u n k á s s á g a ·K o n s t a n t i n á p o l y b a n. — Schauler téritő ezeket írja török ország fővárosából. — Keresztény téritők által itt 3000 török gyermek kap oktatást olvasás-, írás-, számolásban 's a' t. Koranról szó sincs, 's a' helyett ó és új testamentom olvastatik, még pedig a' szultán tudtával.

LIGETFI ANDOR.

EMLEKMONDÁS.

Sors. Idő.

A' sorsnak ki mondhatja,	Az idő fut, a' sors forog,
Hogy az így vagy úgy járjon?	A' föld pora sir vagy morog;
'S az időt úgy kihajthatja,	Amaz viszi sodorja
Hogy siessen vagy járjon?	Ez emeli, tiporja.

KISFALUDY SÁND. után Fejérváry.

Ma g y a r. — Mikor az egyszerű, nyílt képű, bátor*tekintetű, férfias, valódi Magyar nem olly igaz, mint az arany, — nem olly hű, mint az anyai aggodalom, — nem olly egyenes cselekedetű, mint a' napsugár, 's nem olly nyíltszívű, mint a' tavaszi hajnal: — bizonyára természet csúfja.

GR. SZÉCHENYI ISTVÁN után K. H. K. J.

G o n d o l a t o k. A' szerelem tüzzel játszó gyermek, asszonyok talizmanja, férfiak cukorkája, fényes tollú és szárnyú, de lábatlan paradicsommadár.

KOVÁCS MARIA.

Felejtini és tűrni tudó ember mosolygó arczczal tekint a' multnak 's jövőnek chaoszába.

Nemzetiség a' nép lelke. Amá nélkül váz-alak ez, 's hasonló azon korhadat fatörzshez, mellyen néhány lomb csenyevészik még, de már magában viseli rövid időn történendő vesztének okát.

V. BRN.

S z ó r e j t v é n y.

Viszás hármam egész lángját nem képes elöntni,
Bár tüzet olt mindig, vagy patakokba simul.
Örvendhetsz, az egészét ha kinyerted szép deli hőlgytől,
'S értted lángolván téged örökre szeret.

KAPOLY FERENCZ.

Előbbi rejtvény: ROZSDA.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiacson alul, a' Duna partján 114. sz. a.

Nyomatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.